

Študijná príručka: Juhovýchodná Ázia

Táto príručka je navrhnutá na preskúšanie a upevnenie vedomostí o geografických, prírodných, kultúrnych a spoločenských pomeroch juhovýchodnej Ázie na základe poskytnutých materiálov.

Kvíz s krátkymi odpoveďami

Odpovedzte na nasledujúcich desať otázok v rozsahu 2 – 3 viet. Vaše odpovede by mali vychádzať výlučne z informácií v študijných textoch.

1. Ako sa delí juhovýchodná Ázia a ktoré hlavné geografické celky tvoria jednotlivé časti?
2. Prečo sú v ostrovnej časti juhovýchodnej Ázie časté zemetrasenia a sopečné výbuchy?
3. Popíšte, ako monzúny ovplyvňujú podnebie a vodstvo v juhovýchodnej Ázii a uveďte konkrétny príklad.
4. Aký je rozdiel medzi dažďovým a monzúnovým lesom v tomto regióne a aké plodiny často nahrádzajú pôvodný les?
5. Vymenujte tri hlavné náboženstvá v juhovýchodnej Ázii a uveďte príklady štátov, kde sú dominantné.
6. Čím je významný štát Singapur z hľadiska hospodárstva a prečo je považovaný za najčistejší na svete?
7. Opíšte varana komodského, jeho spôsob lovu a vzťah domorodého obyvateľstva k nemu.
8. Čo je to "Zlatý trojuholník", ktoré štáty ho tvoria a čím je táto oblasť známa?
9. Vysvetlite, prečo má Ázia dva najjužnejšie body a kde sa presne nachádzajú.
10. Aké sú hlavné hospodárske aktivity a plodiny v štátoch na polostrove Zadná India?

Kľúč správnych odpovedí

1. Juhovýchodná Ázia sa delí na pevninskú a ostrovnú časť. Pevninskú časť tvorí polostrov Zadná India a Malajský polostrov, zatiaľ čo ostrovnú časť, s viac ako 25 000 ostrovmi, tvoria súostrovia Filipíny, Veľké Sundy a Malé Sundy.
2. Táto oblasť leží na strete troch litosférických dosiek a je súčasťou Tichooceánskeho ohnivého kruhu. Tichooceánska doska sa tu podsúva pod euroázijskú kontinentálnu dosku, čo spôsobuje napätie uvoľňované prostredníctvom častých zemetrasení a sopečných výbuchov.
3. Monzúny vytvárajú dve ročné obdobia: obdobie dažďov v lete a obdobie sucha v zime. Tento cyklus ovplyvňuje vodnatosť riek, ako je Mekong, ktorej prietok je maximálny počas letného monzúnu. Tento jav tiež spôsobuje, že jazero Tonlésap až trojnásobne zväčší svoju rozlohu.
4. Dažďové lesy pokrývajú ostrovy so stálou vysokou vlhkosťou, zatiaľ čo monzúnové lesy na pevnine menia svoju podobu – v období sucha niektoré stromy zhadzujú listy. Pôvodný les bol v husto zaľudnených oblastiach odstránený a nahradený plantážami kaučukovníka, banánovníka, cukrovej trstiny alebo ananásov.
5. Dominantné náboženstvá sú budhizmus (prevažne na polostrove Zadná India, napr. v Thajsku a Mjanmarsku), islam (v Bruneji, Indonézii a Malajzii) a kresťanstvo (na Filipínach a vo Východnom Timore).
6. Singapur je hospodársky vyspelý štát zameraný na výrobu biomedicínskych výrobkov, elektrotechniky a vedeckých prístrojov, pričom má druhý najväčší kontajnerový prístav na svete. Za najčistejší štát sa považuje vďaka prísnyim pravidlám a vysokým pokutám či telesným trestom za porušovanie poriadku.
7. Varan komodský sa živí najmä zdochlinami, ale je aj zdatný lovec koristi až do veľkosti byvolov; v jeho slinách sú látky zabraňujúce zrážaniu krvi obetí. Domorodci ich nelovia, pretože ich považujú za prevtelených príslušníkov kmeňa a nechávajú ich na pokoji.

8. Zlatý trojuholník je neslávne známa hraničná oblasť medzi Mjanmarskom, Thajskom a Laosom. Táto oblasť je známa tým, že sa tu miestni obyvatelia venujú pestovaniu maku na výrobu ópia.

9. Ázia má dva najjužnejšie body, pretože jeden označuje najjužnejší cíp pevniny a druhý najjužnejší bod celého kontinentu vrátane ostrovov. Najjužnejší výbežok pevniny, Tanjung Piai, sa nachádza na Malajskom polostrove. Najjužnejšie ležiaci bod celej Ázie je na ostrove Pamana v súostroví Malé Sundy.

10. Hlavnou pestovanou plodinou je ryža, pričom obyvateľstvo sa sústreďuje do blízkosti riek. Dôležitý je aj rybolov, chov hydiny, výroba obuvi (Vietnam) a v posledných rokoch sa rozširuje aj produkcia elektroniky (Thajsko, Vietnam).

Návrhy na esejistické otázky

1. Analyzujte, ako geografická poloha a geologická aktivita (Tichooceánsky ohnivý kruh) formujú prírodné podmienky, hospodárstvo a životný štýl obyvateľov v ostrovnej časti juhovýchodnej Ázie.

2. Porovnajte hospodársky rozvoj Singapuru a Indonézie. Diskutujte o faktoroch, ktoré prispievajú k ich rozdielnej ekonomickej úrovni, vrátane prírodných zdrojov, priemyslu a polohy.

3. Na základe poskytnutých textov opíšte kultúrnu a náboženskú rozmanitosť juhovýchodnej Ázie. Zamerajte sa na vplyv budhizmu, islamu a koloniálnej minulosti na spoločnosť v jednotlivých štátoch.

4. Vysvetlite úlohu a význam veľkých riek, ako sú Mekong a Irvadi, pre štáty polostrova Zadná India. Zvážte ich vplyv na poľnohospodárstvo, dopravu, energetiku a osídlenie.

5. Diskutujte o environmentálnych problémoch, ktorým čelí juhovýchodná Ázia. Zamerajte sa na dôsledky odlesňovania pre biodiverzitu (napr. orangutany) a riziká spojené s prírodnými katastrofami, ako sú tajfúny a cunami.

Slovník kľúčových pojmov

Pojem	Definícia
Angkor Vat	Chrámový komplex postavený v 12. storočí ako kráľov chrám a mesto. V súčasnosti je symbolom Kambodže a je vyobrazený na jej národnej vlajke.
Budhizmus	Náboženstvo, ktorého zakladateľom je Siddharta Gautama (Budha). Budhisti veria v karmu a reinkarnáciu a hľadajú cestu k oslobodeniu z reinkarnácie a dosiahnutiu nirvány (ukončenie utrpenia).
Cunami	Ničivé vlny, ktoré vznikajú pri zemetrasení na oceánskom dne. Rýchlo sa šíria k pobrežiu a ničia ho veľkou silou.

Monzún	Pravidelné striedanie vetrov, ktoré spôsobuje zmenu množstva zrážok a vytvára dve ročné obdobia: obdobie dažďov (letný monzún) a obdobie sucha (zimný monzún).
Pagoda	Budhistický vežovitý chrám, ktorý sa stupňovito zužuje.
Rafflesia	Najväčší kvet na svete s priemerom 1 meter. Svojím typickým zápachom po zhnitom mäse láka hmyz a je oficiálnym kvetom Indonézie.
Tajfún	Tropická búrka vznikajúca nad Tichým oceánom koncom augusta a začiatkom septembra. Je charakteristická silným dažďom, záplavami a silným vetrom.
Tichooceánsky ohnivý kruh	Tektonicky aktívne územie na okraji tichooceánskej litosférickej dosky, charakteristické častými zemetraseniami a výbuchmi sopiek.
Tonlésap	Najväčšie jazero juhovýchodnej Ázie. Jeho rozloha sa počas letného monzónu zväčší až trojnásobne.
Varan komodský	Mäsožravý jašter, ktorý sa živí najmä zdochlinami, ale je aj zdatným lovcem. V jeho slinách sa nachádzajú látky zabráňujúce zrážaniu krvi obetí.
Zlatý trojuholník	Neslávne známa hraničná oblasť medzi Mjanmarskom, Thajskom a Laosom, kde sa obyvatelia venujú pestovaniu maku na výrobu ópia.